

ارزیابی سلامت حوزه آبخیز آسیابرود با مدل مفهومی فشار-حالت-پاسخ

1- سید حمیدرضا صادقی

استاد گروه مهندسی آبخیزداری دانشگاه تربیت مدرس و رئیس انجمن آبخیزداری ایران (sadeghi@modares.ac.ir)

2- زهرا ابراهیمی گتکش

دانشجوی دکتری علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه تربیت مدرس و کارشناس ارشد آبخیزداری اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری
مازندران- نوشهر (zebrahimi2009@yahoo.com)

3- فائزه جعفری

دانشجوی دکتری علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه تربیت مدرس (faeze_jafari86@yahoo.com)

4- پریسا فرضی

دانشجوی دکتری علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه تربیت مدرس (farzi_pari@yahoo.com)

چکیده

ارزیابی سلامت بوم‌سازگان ابزار مفیدی برای تعیین و تشخیص راه‌کارهای مدیریتی مناسب انسانی، بوم‌شناختی منابع و طبعاً مدیریت آبخیز می‌باشد. مدل فشار-حالت-پاسخ (PSR) یک مدل مفهومی مشتمل بر شاخص‌های فشار، حالت و پاسخ است که امکان ارزیابی شبکه‌ای از روابط بین متغیرهای آشکار و پنهان را فراهم می‌کند. در مطالعه حاضر برای ارزیابی سلامت حوزه آبخیز آسیابرود از مدل مفهومی PSR استفاده شده است. به‌همین منظور، معیارهای ارزیابی شاخص‌های اقلیمی، هیدرولوژی و انسانی طبقه‌بندی شدند. نتایج نشان داد که برای شاخص‌های فشار، حالت و پاسخ به ترتیب نسبت مشارکت ضریب رواناب، شدت بارندگی و دبی سیلابی بیش‌ترین اختلال در عملکرد آبخیز و افت سلامت را باعث شده‌اند. مقادیر شاخص‌های فشار، حالت و پاسخ به ترتیب برابر با 0/60، 0/64 و 0/64 محاسبه شد و مقدار شاخص سلامت آبخیز برابر با 0/63 با وضعیت نسبتاً سالم به‌دست آمد. نقشه پهنه‌بندی شاخص نهایی سلامت آبخیز نشان داد که 9/1، 46/9 و 43/8 درصد از منطقه به ترتیب در شرایط سالم، نسبتاً سالم و متوسط قرار دارد.

واژگان کلیدی: ارزیابی سلامت، پهنه‌بندی سلامت، شاخص ارزیابی، مدل، PSR.